

Nem jellemző, hogy miniszterek látogatásáról számoljunk be a GAIA hasábjain, de a Persányi júniusi verespataki látogatása során történtek annyira jellemzőek az ottani viszonyokra, hogy ezúttal kivételt teszünk.

Eredetileg mi sem tulajdonítottunk túl nagy jelentőséget a látogatásnak, olyannyira, hogy hétfőn még úgy terveztük, legkésőbb csütörtök este hazautazunk. Csütörtök este azonban kiderült, hogy a magyar miniszter verespataki programjában nem szerepel az aranybánya-beruházást ellenző helyi egyesület, az Alburnus Maior vezetőivel való hivatalos találkozó. (Szerepelt viszont egy közös vacsora a retyezáti nemzeti parkban a Rosia Montana Gold Corporation [RMGC] vezetőivel.) Úgy tűnt, Persányi verespataki programját nem a román környezetvédelmi minisztérium, hanem az RMGC szervezte. Az Alburnus Maior tagjai persze felháborodtak; elhatároztuk, hogy mégis részt veszünk a délután fél háromra meghirdetett sajtótájékoztatón.

Dél előtt fél 10 körül befutott a Népszabadság kolozsvári tudósítója, akitől további részleteket tudtunk meg miniszter programjáról, emellett a nála lévő legfrissebb meghívóból az derült ki, hogy az RMGC (dez)Információs Központjában 1/2 2-kor lesz a sajtótájékoztató. Az Alburnus Maior vezetői viszont – még a hét elején – a román környezetvédelmi miniszter titkárától délután 4-re, egy gyulafehérvári sajtótájékoztatóra kaptak meghívást. (Ahhoz, hogy négyre odaérjenek, legkésőbb kettőkor el kell indulniuk Verespatakról, így ha mégis 1/2 3-kor van Verespatakon a sajtótájékoztató, azon nem tudnak ott lenni...) Teljes volt az elbizonytalanítás. Nyilvánvaló volt, hogy az RMGC emberei mindenáron el akarták kerülni, hogy a miniszter találkozzon a helyi emberekkel. (Érdekes módon, az Alburnus Maior tagjainak minden korábbi alkalommal volt lehetőségük találkozni a Verespata-

ra látogató EU- és egyéb bizottságok tagjaival...)

A biztonság kedvéért fél kettőre elmentem az RMGC (dez)Információs Központjába, de ott azt mondták, hogy Gyulafehérváron lesz a sajtótájékoztató. Viszont, ha már ott jártunk, körbenéztünk, és csináltunk néhány fényképet arról, miként „tájékoztatja” a cég a nagyközönséget a beruházásról.

Ezután kocsiba vágtuk magunkat, és az Alburnus Maior tagjaival együtt elindultunk Gyulafehérvárra. Időközben többször is beszéltem a magyar miniszter sajtófőnökével, aki azt mondta, hogy a miniszterek protokoll-látogatásán részt vevő újságírók számára tartottak Verespatakon egy rögtönzött sajtótájékoztatót, és most ők is jönnek Gyulafehérvárra.

Gyulafehérváron csatlakozott hozzánk egy kanadai és egy román újságíró is. Együtt várakoztunk a miniszterek érkezésére a gyulafehérvári rendőr-főkapitányság épülete előtt – úgy volt, hogy ott lesz a sajtótájékoztató. Láttunk néhány újságírót, akik csalódottan távoztak a helyszínről, mert a portán azt mondták nekik, hogy nem lesz sajtótájékoztató. Mi viszont tovább várakoztunk, már csak azért is, mert az épület előtt ott téblábolt egy forgalomirányító rendőr, aki szerintünk a miniszterek miatt volt ott. Egy csendőrautó is feltűnt, tele zsandárokkal. Öt óra előtt pár perccel ismét felhívtam Persányi sajtótitkárát, aki zavartan kibökte, hogy a miniszterek most éppen vacsoráznak. Miután elmondtam neki, hogy itt várunk egy csomó újságíróval, valamint az Alburnus Maior képviselőivel, akik a román minisztertől meghívást kaptak a gyulafehérvári sajtótájékoztatóra, megígérte, hogy egy órán belül megtartják a sajtótájékoztatót a Park Hotelben.

Átmentünk a szállodához, hogy onnan már ne tudjanak meglépni. Eltelt egy óra, közben jött egy kiadós zápor, de minisztereknek, sajtótájékoztatónak nyoma sem volt. A román újságírónak azt mondta az

egyik minisztériumi vezető, hogy nem lesz sajtótájékoztató, de kiosztanak egy sajtónyilatkozatot, ha írni akarunk valamit a látogatásról. Na, ezt nem hagyjuk annyiban, ne szórakozzunk már velünk! Elindultunk fel a lépcsőn arrafelé, ahol a miniszterek vacsoráztak.

Jöttünk a sajtótájékoztatóra! – mondtuk a miniszter egyik emberének, aki riadtan válaszolta, hogy tíz perc múlva kezdenek. Ott vártunk a bejáratnál kb. öt percet, majd kérésükre átvonultunk a szálloda halljába. További tíz perc elteltével visszamentem a lépcsőhöz; a román srác éppen szembejött velem, és az ígérte, hogy öt perc múlva már tényleg elkezdődik a sajtótájékoztató. Végül valamikor negyed hét környékén valóban előkerültek a miniszterek.

(Itt tulajdonképpen le is zárhatnánk a beszámolót, hiszen az egészben az volt a legbotrányosabb, ahogy el akarták szabotálni a sajtótájékoztatót, valamint az Alburnus Maior és a miniszter közötti hivatalos találkozót.)

A sajtótájékoztatón Speranta Maria Ianculescu, a román környezetvédelmi miniszter először elnézést kért a kényelmetlenségekért (mint ha ennyivel el lehetne intézni az egészet...). Utána elég sokat beszélt, de lényegében csak annyit mondott, hogy Verespatakon csak egyetlen aranykitermelő tevékenység folyik, az állami aranybánya. Más beruházással kapcsolatban még semmilyen dokumentációt nem kaptak, ezért másról hiába is kérdezik, nem tud nyilatkozni. Ha majd megkapják a környezetvédelmi engedélyekhez a kérelmet, a tanulmányokat, akkor fognak döntést hozni...

Persányi kijelentette, hogy a magyar kormányzatot nagyon aggasztja a verespataki beruházás, és jobban örülnének, ha a projekt nem valósulna meg. Nem ellenzi a gazdasági fejlődést, és nem lenne kifogása az ellen, hogy más formában, a környezetet nem veszélyeztetve valósuljon meg az aranykiter-

melés. Abban is bízunk, hogy a román hatóságok az EU-normáknak megfelelően elkészítetik a környezeti hatástanulmányt.

Ezután Eugen David, az Alburnus Maior vezetője ragadta magához a szót. Kifogásolta az egész eljárást, amit ma velünk műveltek, valamint vitába szállt a miniszter által elmondottakkal: „Nem létezik a projekt? Akkor miért nyilvánították monoindusztriális övezetté az egész környéket? Miért nem foghatnak a helyiek alternatív vállalkozásba (bolt,

ökoturizmus, vendégfogadás)? Miért csak az RMGC–hez tartozó tevékenységek kaphatnak engedélyt?” Ebből komoly vita támadt, amely teljesen más irányba vitte a sajtótájékoztatót. (Persányi közben mosolygott a bajsza alatt, hogy román kollégája a sajtó nyilvánossága előtt amatőr módon vitatkozik a helyiekkel.)

Sajnos az időhúzás és a vita miatt nem jutott idő sok kérdésre, pedig még bőven lett volna mit kérdezni, főleg a román minisztertől. Ezért a

végén Persányit idézném, aki a román újságíró azon kérdésére, hogy tetszett neki Verespatak, azt válaszolta: „Jártam a szarvaspataki völgyben is, amely Svájcot juttatta eszembe, olyan szép. Vajon Svájcban engedélyeznék-e ezt a beruházást?” – tette fel a kérdést magának. A végén pedig megjegyezte: „Ha ez az aranybánya megvalósul, akkor a kitermelt arany Svájcban fog kikötni...”

Fidusz

Az Arany árnyékában

A minisztervadászatról – Verespataktól Gyulafehérvárig – már beszámoltunk. De Verespatakra mégsem Persányi miatt mentünk; holmi kormánytagoknál sokkal izgalmasabb interjúalanyokat kerestünk. Még nem létező román nyelvű tanulmányunkkal sem volt nehéz rájuk akadni: a két megkérdezett hölgy (egyikük az Új Eldorádó c. film szereplője) szívesen útbaigazított az Alburnus Maior irodájához.

Alburnus Maior Verespatak latin neve. Az egyesület 2000-ben alakult; a „kemény magot” mintegy 300 verespataki család alkotja, de a falun kívül is számos támogatójuk van (egyik petíciójukat 5000 környékbeli lakos írta alá). Az elmúlt négy évben szívós küzdelmet folytattak a Rosia Montana Gold Corporation (RMGC) tervezett aranybánya-projektje ellen. A cég Európa legnagyobb külszíni fejtésű aranybányáját kívánja létrehozni Verespatak térségében. Minket, magyarokat, természetesen főként a ciános technológia aggaszt; az Alburnus Maior számára azonban még ennél is riasztóbb elképzelés a három falu – Verespatak, Szarvaspatak és Bunta – lerombolása és az emberek áttelepítése.

A beszélgetés során az Alburnus Maior elnökét, Eugen Davidot (E), valamint az egyesület két aktivistáját, Stefanie-t (S) és Ramonát (R) faggattuk.

Vasárnap éjjel (június 6.) zárult a szavazatok számlálása Verespatakon. Már tudjuk, hogy a helyi önkormányzati választások első fordulójára sikertelen volt; egyik jelölt sem kapta meg az abszolút többséget (50%+1), így újabb fordulót kell tartani. Kik voltak a jelöltek, és mi várható a második fordulóban?

S: A jelöltek közül kettő – Virgil Narita és Marcu Blejan – az RMGC embere. Narita a jelenlegi polgármester, ő valamivel több, mint hétszáz szavazatot kapott, Blejan lett a második, 200 szavazat feletti eredménnyel. A harmadik helyezett, Cosma Stefan, az Alburnus Maior tagja; ő kevéssel lemaradva Blejantól, szintén 200 feletti teljesített.

Mintha azt olvastam volna, hogy Narita egy időben ellenezte a beruházást...

S: 2000-ben Narita egyetlen üzenettel kampányolt: „Ha megválasztanak, három napon belül kiebrudalom az RMGC-t Verespatakról.” Az emberek több mint 80 százaléka szavazott rá. De a megválasztása után két héttel már más hírokat pengetett: a céggel való együttmű-

ködésről beszélt. Azóta ő lett az RMGC legjobb barátja Verespatakon: eladta vagy a cég rendelkezésére bocsátotta az önkormányzati ingatlanokat – a művelődési központból lett például az RMGC (dez)Információs Központja... Az ő műve az is, hogy az általános településrendezési tervben Verespatakot monoindusztriális zónává nyilvánították. Azóta semmilyen tevékenység nem kaphat engedélyt, ami összeférhetetlen a bányaprojekttel; nem nyithatsz boltot a saját udvarodban, nem fogadhatsz turistákat...

E: Az Alburnus Maior azt tervezi, hogy bíróságon támadja meg a településrendezési tervet – mivel törvénytörően lett elfogadva.

Ez mit jelent?

S: Hiányzott a lakosság jóváhagyása. Tartottak egy állítólagos konzultációt, amelyen kizárólag az RMGC emberei vettek részt; az Alburnus Maior tagjait be sem engedték a „konzultáció” helyszínére.

Visszatérve a választásokra: Mivel magyarázzátok, hogy Narita ilyen jó eredményt ért el? Miért szavazott rá a lakosság jelentős része? És mit gondoltok: megfordul-e az eredmény a második körben?

S: Naritát meg fogják választani, ez nem kétséges. Négy év alatt valóságos diktátorrá nőtte ki magát a településen; az emberek tartanak tőle, és komolyan veszik a fenyegetéseit. Gondolj bele: hatalmában áll bárkit felvenni vagy elbocsátani, aki az RMGC-nél dolgozik, mivel a szerződéseket az önkormányzaton keresztül kötik. Bárkit megfenyegethet, hogy kirúgja (őt magát, vagy a fiát, unokáját, testvérét), ha nem szavaznak rá. Az RMGC jelenleg kb. 200 embert foglalkoztat Verespatakon; rövid határidejű, 3–6 hónapra szóló szerződéseket kötnek velük, így senki nem érzi magát biztonságban. Más munka pedig – a fenti „monoindusztriális zóna” minősítés miatt – nem nagyon akad.

R: Én a román a Pro Democratia szervezet önkénteseivel együtt mint megfigyelő vettem részt a választásokon. Elmondhatom, hogy rengeteg szabálytalanság történt – vesztegetés, befolyásolás... Volt szavazóköri let, ahová szinte be sem engedték a megfigyelőket. Máshol meg a bizottság figyelmeztetése ellenére kettésével mentek be az emberek a szavazófülkébe – nyilván a kísérő ellenőrizte, hová húzzák az X-et.

E: Hozzá kell tenni, hogy a 2000-es választások óta állandóan azzal vádolták az Alburnus Maiort, hogy

szinte senki nem támogatja őket. De a mostani választások világosan megmutatták, hogy a helyi lakosság jó része egyértelműen kiáll mellettünk. Két emberünk mindegyére bejutott a képviselőtestületbe.

Az előbb említettétek, hogy az Alburnus Maior pert akar indítani. Akkor beszéljünk egy kicsit a perekről – úgy tudom, ellenetek is folyik néhány.

S: Először azért perelték be minket, mert állítólag elloptuk egy francia régész nő – Beatrice Cauuet – munkáját, és közzétettük a honlapunkon (www.rosiamontana.org). Ez egy régészeti tanulmány – Verespatak archeológiai értékeiről –, melyet az RMGC-nek kellett elkészítenie az engedélyezési folyamat megindításához. Sorra berendelték minket Bukarestbe, mindenféle kihallgatásokra; pedig az egész egy blöff, hiszen a tanulmány a Kulturális Minisztérium közreműködésével készült, és közérdekű információkat tartalmaz. Ráadásul azt állították, hogy a saját nevünk alatt publikáltuk, ami egyszerűen nem igaz. Az RMGC persze roppant dühös, amiért közzétettük, hiszen ők csak a minisztérium által meghúzott változatot akarták megmutatni az embereknek.

A minisztérium cenzúrázta az anyagot?

R: Az eredeti 80 oldalból 8 oldalt csináltak. Ebben a 8 oldalban már szó sem esik a római tárnákról vagy az *in situ* védelemről – csak valami római korabeli bányász-lámpást emlegetnek, amit persze egy múzeumban is el lehet helyezni. A cég nem akarja, hogy az emberek ráébredjenek, mennyire értékesek ezek a római bányafolyosók.

S: Az RMGC meg is ígérte, hogy létrehoznak egy múzeumot Verespatakon – a római tárnák lerombolása után... Ez a cég módszere: „Elveszünk valamit, de adunk helyette mást. A tojást fel kell törni, ha omlettet akarunk.” Szerintük ez még a turizmust is fellendíti.

R: Sajnos, van, aki elhiszi az ígéreteket. Pedig az RMGC semmit nem gondol komolyan. A helyieknek azt ígéri, hogy Verespatak helyén marad egy kb. 500 négyzetméternyi „védett terület”; a kanadai befektetőket meg azzal kecsegtetik, hogy egy későbbi időpontban összekapcsolják a négy különálló fejtést, egyetlen óriási külszíni bányává.

Van egy magyar vonatkozása per is...

R: A „magyar kapcsolat” itt mindig érdekes téma. A helyi folklórban hihetetlen összeskúvés-elméletek bukkantak fel. Például, hogy a magyarok azért ellenzik a bányát, hogy később, miután Erdélyt visszacsatolták, maguk aknázzák ki az aranykincset.

Hogy a magyar kapcsolat forró téma, azt mi is tanúsíthatjuk. Stoppal érkezünk Verespatakra; két (alighanem az RMGC-nek dolgozó) férfi hozott minket, akik látszólag egy szót sem beszéltek magyarul. Mire a főtérről eltaláltunk az Alburnus Maior irodájába, már azzal fogadtak: a faluban szerte futott a hír, hogy „jött két magyar aktivista, jobb lesz

vigyázni”. Visszagondolva az eseményekre, valóban gyanús, hogy két sofőrünk a kocsiból kipattanva azonnal a helyi kocsmába rohant...

S: A másik per a www.rosiamontana.org oldal miatt indult ellenünk. A cég azt állítja, hogy a „rosiamontana” kifejezés használatával az ő cégnevüket bitoroljuk. Az egész per teljes képtelenség: egyrészt, mert a „rosiamontana” (= Verespatak) nem a cég neve, hanem a településé, így semmiféle cégnevet nem bitorolunk; másrészt, mert az oldalt nem is mi jegyeztettük be...

Hanem egy magyar zöld szervezet (az ETK)...

R: Amivel a cég alighanem tisztában is van – a pert csak a zaklatásunkra indították. De hasznot húznak a valódi tényekből is – kellően elferdítve. Itt ez az újságcikk – a lap az RMGC szócsöve –, amely szerint a domain-t egy „magyar cég” regisztrálta.

Ezek szerint az RMGC fontosabbnak tartja a propagandát, mint a tájékoztatást?

S: Nemcsak az Információs Központot hozták létre, ennél sokkal többet tesznek. Nőnapon például az az ötletük támadt, hogy ajándékoznak „Verespatak asszonyainak” egy fitnessz-termet. Itt, ahol mindenki inaszkadtáig dolgozik, műveli a kertjét...

És sok-sok kilométert gyalogol, ha nincs szerencséje az autóstoppal...

R: Ezt végül nem valósították meg. De ott van az Információs Központ – mi csak „Dezinformációs Központnak” hívjuk. Múltkor elbeszélgettem az egyik ott dolgozó nővel, aki elmagyarázta nekem, hogy a ciántó tulajdonképpen nem is tó lesz, hanem egy száraz, füves terület...

S: Ugyanakkor azt is állítják, hogy a ciános víz olyan tiszta (és ciánmentes) lesz, hogy akár kávé is lehetne főzni belőle.

R: Emellett létrehoztak egy saját civil szervezetet, „Pro Rosiamontana” néven. Egy helyi fogorvos a vezetője, és teljesen a projekt mellett állnak. Amikor például itt volt az Európai Parlament bizottsága, az Alburnus Maiorral egy időben őket is meghallgatták. Pedig a látogatás kiharcolása teljesen az Alburnus Maior munkája volt. A „Pro Rosiamontana” műve a falu szélén a nagy transzparens is, amelyen ez áll: „Köszönet azok-

nak a kívülállóknak, akik segíteni próbálnak minket, de Verespatak maga is tud dönteni a jövőjéről.”

S: Vízont olykor nagyon melléfognak, és ez a javunkra válik. Múlt ősszel, a civil társadalom napján, az Alburnus Maiort is jelölték az ilyenkor kiosztott díjra. A bizottság először nem nekünk szánta a díjat, mivel tavalyelőtt a bukaresti Terra Milleneum III kapta, ugyancsak a Verespatak ügyében végzett tevékenységéért, és nem akarták megint „Verespataknak” adni az elismerést. Csakhogy a Pro Rosiamontana biztos akart lenni a dolgában; levelet írtak a döntőbizottság minden egyes tagjának, és megvádoltak minket, hogy nem is képviseljük a helyi lakosság érdekeit, meg külföldi cégek finanszíroznak minket – a szokásos. A bizottság aztán annyira feldühödött ezen a pofátlanságon, hogy mégis nekünk ítelték a díjat.

Mit gondoltok a román környezetvédelmi szervek hozzáállásáról – különös tekintettel a minisztériumra?

E: A minisztériumnak csak a nevében szerepel a környezetvédelem. Hogy a legnyilvánvalóbb ténnyel kezdjem: román környezetvédelmi miniszter most járt először Verespatakon – Persányi látogatása előtt öt nappal, előkészíteni a terepet, majd közösen a magyar miniszterrel. Másrészt a minisztérium teljesen figyelmen kívül hagyja a helyi lakosságot. A korábban Verespatakra látogató különféle bizottságok szerét ejtették, hogy találkozzanak a helyiekkel – most ez nem szerepelt a tervben. Mintha visszatértünk volna a Ceausescu-korszakba.

Igaz, az Alburnus Maiort meghívták arra a bizonyos gyulafehérvári sajtótájékoztatóra, amit szemlátomást eszükben sem volt megtartani..

S: Kevés együttműködést sem tapasztalunk a környezetvédelmi hatóságok részéről, a minisztérium meg mélyen hallgat. Tudjátok, „hallgatni arany”.

Az Új Eldorádó c. film vetítése előtt tartott beszédében Persányi arra hivatkozott, hogy ő már sokszor felvetette a verespataki látogatás ötletét román kollégáinak, és kizárólag a román szervek vonakodása miatt nem jött korábban. Ti mit gondoltok erről?

S: Valószínű, hogy így történt. A román hatóságok – megszegve az Espoo-i Egyezményt és egyéb nemzetközi megállapodásokat – nemhogy a megkívánt határidőn belül nem, de sokszor semmilyen formában nem reagáltak a magyar minisztérium megkereséseire.

Utolsó kérdésként: mit gondoltok Verespatak jövőjéről? Megvalósul-e az RMGC projektje?

S: Ez a projekt soha nem fog megvalósulni. Ebben biztos vagyok. Először is, az RMGC máris nagyon elcsúszott a határidőkkel. Eredetileg 2004-ben akarták megkezdeni a kitermelést; mostanra be kellett volna fejeződnie az előkészületeknek – környezetvédelmi hatásvizsgálat, a szükséges létesítmények felépítése stb. Ehhez képest az RMGC ott tart, hogy 2006 előtt aligha kerül sor a hatásvizsgálatra, és talán 2008-ban kezdhetnek az arany kitermeléséhez – tehát 2010 előtt nem látnak profitot a beruházásból. Ráadásul itt vagyunk mi is: minden lépésüket megtámadhatjuk a megfelelő fórumon; a román igazságszolgáltatás pedig köztudottan lassan működik.

R: A részvényesek viszont már türelmetlenek. Nemrég tartottak egy rendkívüli találkozót a beruházókkal, akik számon kérték a cégtől, hogy miért haladnak ilyen lassan az előkészületek; eddig csak költségek vannak... Ők pedig nem ingatlanvásárlásba fektették a pénzüket,

hanem aranybányába. A cég persze mindenféleképpen hivatkozott – a román bürokráciára, az „ökoterroristákra”, akiket szerintük külföldi szervezetek finanszíroznak... Még azt is felhozták, hogy tulajdonképpen más bányavállalatok állnak a háttérben, aki nem akarják beengedni az új cégeket a piacra.

S: Kérdés, mennyire tudták a befektetőket megnyugtatni. Az RMGC honlapján nem találni más biztató adatot, mint az áttelepítés sikereit, meg a próbafúrások eredményeit – ezek ráadásul elég megtévesztők, mivel a szokástól eltérően kevés mintával dolgoztak, és azokat kizárólag a leggazdagabbnak tartott lelőhelyekről vették.

R: Nem tudjuk, pontosan mi fog történni, több változat is lehetséges. Például csődbe mehet az RMGC... – már most is komoly anyagi gondokkal küzd, a Gabriel Resources (az RMGC-t alkotó cégek közül a legnagyobb) részvényei például soha nem látott mértékben veszítettek értékükből. Ez a beruházás pedig – ha tartják a környezetvédelmi előírásokat – rengeteg pénzbe kerül.

Olvastam a Megvalósíthatósági Tanulmány egy szakértői kritikáját. Eszerint a verespataki arany talán nem is termelhető ki gazdaságosan, főleg hosszú távon kétséges a profit mértéke (www.rosiamontana.org).

R: Néha arra gyanakszunk, hogy ez az egész projekt csak egy ügyes blöff. Indonéziában volt hasonló eset – a gazdag érckészletekre hivatkozva egy kanadai cég rengeteg befektetőt beszélt rá az üzletre. Aztán csődöt jelentettek, és leléptek a részvényesek pénzével. Máskor arra gondolok, hogy csak pénzmosásra használják a verespataki beruházást. Valahogy nagyon nem stimmel az egész.

E: Ez nem egy komoly beruházás, valódi szakmai partnerekkel nem is lehetne véghezvinni.

S: Mégis, Verespatak jövőjét nézve nem vagyok optimista. Hiába nem valósul meg a projekt: az RMGC már eddig is jövátéhetetlen károkat okozott Verespataknak. Környezetvédelmi hatástanulmányok ugyan még nyomra sincs, de máris megvették a fél falut, rengeteg embert áttelepítettek; megbontották a közösséget, és ezt talán soha nem lehet helyreállítani. Nemcsak az áttelepítésre gondolok; de ahogy egymásnak ugrasztották az embereket... Itt sokáig béke volt, még a különböző nemzetiségek között is. Most meg a feleség nem ért egyet a férjével, a gyerek eladja a szülei feje fölül a házat, régi barátságok szakadnak meg, mindenki gyanakszik mindenkire.

És az odalátogató mindenütt csak a pusztulást látja. Félíg romba dőlt házak, félíg elkészült, de soha be nem fejezett házak, szinte új, de elhagyatott házak – oldalukon az RMGC tulajdonjogát jelző táblával. A pusztítás a szomszédos Szarvaspatakon a legszörnyűbb. Ennél szebb tájat nehéz elképzelni – de ennél nyomasztóbb látványt se könnyű. Itt a tulajdonába került porták nagy részét szinte azonnal ledőzeroltatta a cég – talán hogy megfélemlítsék a még kitartó helyieket. A házak helye még látszik; máris felverte a gyom. Még a tehének is tanácstalanul nézik, ahogy hazafelé ballagnak. Pedig nem is tudják, hogy dombos legelőik helyére meddőhányót, gazdáik lerombolt házai fölé ciántavat, a völgy-szoros végébe 180 méter magas gátat terveznek...

Rosalux